

Факултет Филолошки

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Веће научних области друштвено-хуманистичких наука

Број захтева: .

Датум: .

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на предлог теме докторске дисертације

Молимо да, сходно члану 46. ст.5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета", број 131/06), дате сагласност на предлог теме докторске дисертације:

Глаголи узроковања у енглеском и српском језику

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА ОБЛАСТ: .

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ: .

1. Име, име једног од родитеља и презиме кандидата:

Татјана (Жива) Ружин

2. Назив и седиште факултета на коме је стекао високо образовање: Филолошки факултет Универзитета у Београду

3. Година дипломирања: 2004

4. Назив магистарске тезе кандидата: Директна и индиректна каузалност (лексичка реализација у енглеском језику)

5. Назив факултета на коме је магистарска теза одбрањена: Филолошки факултет Универзитета у Београду

6. Година одбране магистарске тезе: 2009

Обавештавамо Вас да је Наставно-научно веће Филолошког факултета

На седници одржаној 26. 5. 2010. размотрило предложену тему и закључило да је тема
подобна за израду докторске дисертације.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Слободан Грубачић

Прилог: 1. Предлог теме докторске дисертације са образложењем.
2. Акт надлежног тела факултета о подобности теме за израду докторске дисертације

На основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 Закона о високом образовању, Наставно-научно веће на седници одржаној 26. маја 2010. године, донело је

ОДЛУКУ

Прихвата се с позитивном оценом извештај Комисије за одобрење теме за израду докторске дисертације коју је мр Татјана Ружин пријавила под насловом: "Глаголи узроковања у енглеском и српском језику".

За ментора је изабран др Борис Хлебед, ред. проф.

Доставити:

- Именованом-ој,
- Ментору,
- Одсеку за опште и правне послове,
- Архиви.

ДЕКАН
ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Слободан Грубачић

Филолошки факултет Универзитета у Београду
Катедра за енглески језик и књижевност

На основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 Закона и високом образовању, Наставно-научно веће на седници одржаној 9. децембра 2009. године изабрало нас је у Комисију за одобрење теме за израду докторске дисертације коју је мр Татјана Ружин пријавила под насловом: *Глаголи узроковања у енглеском и српском језику*. Стога Већу подносимо следећи

ИЗВЕШТАЈ

I Подаци о кандидату

Татјана Ружин рођена је у Зрењанину 1980. године. Филолошки факултет Универзитета у Београду уписала је 1999. године (група: Енглески језик и књижевност), где је и дипломирала септембра 2004, са општим просеком оцена 9,00. После завршених основних студија, стекла је и диплому Универзитета у Кембриџу о познавању енглеског језика на нивоу Ц2 према ЗЕО (Заједничком европском оквиру).

Постдипломске студије уписала је октобра 2004. године, на Филолошком факултету Универзитета у Београду (смер: Наука о језику). Студије је завршила са општим просеком оцена 9,60, и пријавила магистарски рад под насловом *Директна и индиректна каузалност: лексичка реализација у енглеском језику*, под менторством проф. др Бориса Хлебеца. Рад је одбрањен у јулу 2009. године.

У току 2004. и 2005. године, Татјана Ружин је радила као наставник енглеског језика у бројним школама страних језика у Београду. Од октобра 2005. до јуна 2006. године била је ангажована као предавач енглеског језика на Институту за стране језике у Београду, у центру за рад са одраслима на различитим језичким и старосним нивоима. Школске 2006/2007. године радила је као наставник енглеског језика у ОШ „Радојка Лакић“ у Београду, у одељењима од првог до осмог разреда. Од октобра 2007. до јула 2009. године мр Татјана Ружин је запослена на Факултету за стране језике Универзитета „Браћа Карић“, у својству сарадника у настави за следеће предмете: Фонологија енглеског језика, Синтакса енглеског језика и Савремени енглески језик (Граматика, 1. година; Читање и писање, 3. година).

У току свог стручног рада, кандидаткиња је израдила бројне преводе за потребе Института за српски језик САНУ, од којих се издвајају: превод евалуационог извештаја на енглески језик за пројекат „Језик и идентитет у Републици Србији“, Институт за српски језик, фонд UNESCO (“Language and Identity in the Republic of Serbia: Evaluation Report”); као и ауторизовани превод резимеа на енглески језик за научну монографију Стане Ристић под насловом *Модификација значења и лексички модификатори у српском језику* (Институт за српски језик, Београд, у штампи).

Као саставни део свог научног рада, мр Татјана Ружин је, поред магистарске тезе, израдила и рад под називом *Језик као средство преосмишљавања идентитета књижевног дела (анализа лексике првог српског превода Књиге о џунгли из 1924. године)* (у коауторству са мр Ненадом Ивановићем). Рад је представљен на научном скупу „Језик, књижевност, идентитет“, одржаном на Филозофском факултету Универзитета у Нишу, априла 2009. године, и налази се у штампи.

II Образложење теме

1. Увод – општа разматрања

У досадашњим лингвистичким истраживањима глагола и глаголских система у савременим језицима, највише пажње је посвећено њиховим морфосинтаксичким особинама, као и систему који чине основне глаголске категорије: време, вид, начин и стање. Њихов крајњи циљ био је опис језичког система, односно утврђивање елемената и уређених правила повезивања елемената језичке структуре.

У савременој лингвистици, међутим, осећа се потреба за истраживањима самих лексичких система, за које се у ранијим периодима мислило да су недовољно егзактни и стога неподесни за систематско проучавање. У контексту испитивања глагола једног или више језика, предмет пажње истраживача постаје однос између значења речи и структуре реченице. Будући да се овај приступ заснива на поставци да је синтаксичко функционисање речи условљено њиховим лексичким значењем, пут до потпуног описа неког глагола лежи у обједињеном истраживању његових лексичких и граматичких својстава. (С тим у вези, навешћемо и тезу академика В.В. Виноградова, коју Ј. Апресјан узима као полазиште за своја истраживања: „The structure of a language is determined by the interaction of its grammar and lexis. Moreover, the grammar of a language is constantly being lexicalized, and its lexis grammaticalized (for example, because the meaning of a word is shaped by, among other things, ‘its function in a sentence’“)“ (у: Ј. Апресјан, *Systematic Lexicography*, Oxford: Oxford University Press, 2000)).

Узимајући изложено у обзир, задатак овог рада био да, у оквирима енглеског и српског језика, пружи систематски опис и анализу глагола који припадају једном од фундаменталних и комплексних семантичких домена – узрочности, узрочних односа, односно узроковања.

2. Предмет истраживања, полазне хипотезе

Семантички домен узрочности представља језичку реализацију појмовне категорије узрока и узрочних односа, која је једна од фундаменталних категорија у нашем концептуалном систему. Самим тим, лексика наведеног домена завређује систематско проучавање у лингвистици. Иако у досадашњој литератури постоји знатан број радова посвећених лексици, а нарочито синтакси енглеског и српског језика у

домену узрочности, сами глаголи узроковања у наведеним језицима још нису добили систематски опис.

Предложена тема за израду докторске дисертације, *Глаголи узроковања у енглеском и српском језику* кандидаткиње мр Татјане Ружин, има за предмет систематску анализу и опис глагола са узрочним значењем у енглеском и српском језику, засновану на свестраном испитивању лексикографске обраде ових глагола у постојећим, описним и педагошким, једнојезичним и двојезичним речницима енглеског и српског језика. Будући да је рад усмерен на систематизацију глаголских група у одређеном семантичком домену, његова реализација, поред семантичких својстава посматраних лексема, нужно ће укључити и њихова граматичка и морфосинтаксичка својства, као и њихову функционално-стилску вредност.

Доступност наведених језичких података, изложених у опису који их обједињује, обогаћује развој језичке и комуникативне компетенције говорника оба језика – што, поред прецизнијег изражавања неопходног сваком ко учи енглески као страни језик, утиче и на софистицирани лексички избор у посебне сврхе (књижевне, уже стручне и сл.) у оквиру српског као матерњег језика.

3. Циљеви истраживања

Имајући изложено у виду, сматрамо да би анализа глагола узроковања у енглеском и српском језику, као и синтеза њихових контрастираних значења према семантичким принципима, требало да оствари следеће циљеве:

1. Упоредни опис глагола узроковања у енглеском и српском језику, изведен на основу лексикографске грађе;
2. упоредна анализа лексикографских метода у обради енглеских и српских глагола, као и кључних метајезичких елемената њихових дефиниција;
3. приближавање, у оквиру задате теме, традиционално одвојених области проучавања лексикона и граматике;
4. анализа резултата рада у контексту ефективнијег учења енглеског језика као страног, као и адекватног лексичког избора приликом превођења са енглеског на српски и обратно.
5. У прилогу овог рада био би представљен активни речник глагола узроковања у оба језика, који ће садржати лингвистички потпуну и експлицитно формулисану информацију о томе какве су сличности и разлике међу блискозначним глаголским лексемама.

4. Структура и задаци рада.

Овако конципиран рад састојао би се од следећих методолошких етапа:

1. Ексерпција грађе из свих релевантних речника енглеског језика (*Оксфордски речник*, савремени педагошки речници средњег обима, речници синонима, тезауруси и сл.), српског језика (*Речник САНУ*, *Речник МС*, *Једнотомник МС*, *Електронски корпус савременог српског језика* проф. др Душка Витаса као контролни корпус); као и двојезичних речника оба језика.
2. Установљавање општег семантичког језика, који би се превасходно заснивао на семантичким примитивима, и његова примена у обради глагола узроковања у раду.
3. Испитивање лексема у оквиру утврђених синонимних група с једним чланом као носиоцем доминантног значења. Кључни методолошки поступак у оквиру ове етапе представљала би примена општег семантичког језика као инструмента анализе метајезика дефиниције, при чему би се свака глаголска лексема испитивала према задатим параметрима у циљу израде њеног пуног лексикографског профила (који садржи лексичке и граматичке информације). Овакав опис би такође садржао и детаљну слику функционисања лексеме у прагматичкој сфери, приказ типичне ситуације у којој се јавља, односно логичких могућности и ограничења која природа ситуације намеће. Под овим нивоом анализе подразумевају се и информације везане за функционално-стилску вредност лексеме у одређеном значењу. Израда описаног лексикографског портрета састојала би се од следећих елемената: 1) попис семантичких одлика релевантних за дату групу глагола; 2) приказ семантичких сличности и разлика међу синонимним лексемама путем издвајања општих семантичких одлика (уз коментар о њиховој функционално-стилској вредности); 3) утврђивање поља примене датог глагола путем деконструкције догађаја, рашчлањивања на компоненте, учеснике, и сл; 4) навођење граматичких облика са неопходним семантичким коментарима (аргументска структура, природа аргумената, синтаксичке конструкције); 5) опис синтагматских односа посматране лексеме (лексичка спојивост, фреквентни колокати, именички колокати сврстани у лексичка поља с указивањем на семантичку мотивацију, фразеологија).
4. Поређење глагола узроковања према утврђеним семантичким параметрима, у циљу проналажења њихових сличности и разлика у енглеском и српском језику.

5. Закључак рада

У закључном поглављу, кандидаткиња намерава да изложи теоријске принципе систематске лексикографије, као и да представи примену тих принципа у лексикографским методама и метајезику дефиниције активног речника глагола узроковања енглеског и српског језика.

6. Закључак са оценом о подобности теме

Узимајући изложено у обзир, сматрамо да тема *Глаголи узроковања у енглеском и српском језику* кандидаткиње мр Татјане Ружин, како по својој формулацији, тако и по свом образложењу, испуњава услове за израду докторске дисертације. Будући да је ова

тема недовољно обрађивана, а спада у ред савремених лингвистичких истраживања у области лексичке семантике, **предлажемо да се под овим насловом тема прихвати** и кандидату мр Татјани Ружин одобри израда.

Саставни део овог извештаја чини списак литературе који је кандидаткиња приложила.

У Београду 25. марта 2010.

Комисија:

др Борис Хлебец, ред. проф.

Филолошки факултет у Београду

др Рајна Драгићевић, ван. проф.

Филолошки факултет у Београду

др Мирјана Мишковић, доцент

ФИЛУМ Крагујевац